

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

– Wydział Instrumentalny –

Flet w twórczości solowej i kameralnej Henryka Hubertusa Jabłońskiego i Krzysztofa Olczaka.

Promotor:

prof. zw. dr hab. Krzysztof Langman

i ad. dr hab. Monika Karwaszewska (promotor pomocniczy)

Celem rozprawy jest przedstawienie oraz zestawienie wybranych utworów z udziałem fletu w twórczości Henryka Hubertusa Jabłońskiego i Krzysztofa Olczaka. Odstęp czasowy w powstaniu utworów, który wynosi ponad pół wieku, determinuje autora do ukazania istoty dzieł w kontekście aspektów technologicznych i stylistycznych, związanych z kierunkiem rozwoju koncertu solowego na przestrzeni XX wieku. Dodatkowo obaj kompozytorzy, związani twórczo są z Gdańskiem. Fakt ten wzbudził uwagę autora ze względu na zainteresowanie dziejami życia muzycznego Gdańska po II wojnie światowej oraz kształtowaniem się tendencji stylistycznych mających wpływ na kształt interpretacyjny w kontekście historyczno-kulturowym.

Przeprowadzona kwerenda archiwalna i biblioteczna wykazała, że utwory gdańskich kompozytorów powstałe z użyciem fletu to pozycje mało popularne, a ich ilość jest niewielka. Podczas poszukiwań rzeczonych źródeł muzycznych, autor dysertacji natrafił na partyturę *Koncertu na flet i orkiestrę* Henryka Hubertusa Jabłońskiego. Jak się okazało utwór nie doczekał się rejestracji. Odnaleźć można jedynie informacje dotyczące prawykonania utworu, które miało miejsce 25 listopada 1964 roku, podczas III Wrocławskiego Festiwalu Muzyki Współczesnej (solistą był wówczas Marian Olbrich). Możliwość zrealizowania pierwszego nagrania utworu oraz zestawienie go z dziełem powstałym współcześnie umożliwiło charakterystykę indywidualnej stylistyki kompozytorów oraz odpowiedź na pytanie czy utwory powstałe współcześnie są bardziej innowacyjne w kontekście wykorzystanych technik wydobywania dźwięku i kreowania płaszczyzny brzmieniowej fletu.

Niniejsza dysertacja składa się z czterech zasadniczych rozdziałów, poprzedzonych wstępem.

Rozdział pierwszy zatytułowany „Koncert w XX wieku – tradycja i nowoczesność“ to rozdział kontekstowy, w którym przedstawiono najbardziej istotne cechy gatunku, jakie charakteryzują polski koncert instrumentalny od II połowy ubiegłego stulecia.

W rozdziale drugim pt. „Trio z udziałem fletu w muzyce polskiej XX wieku” autor rozprawy prezentuje wybrane pozycje z literatury kameralnej z udziałem fletu, które powstały w Polsce w XX wieku, a które można uznać za najbardziej reprezentatywne w tym gatunku. Brak dostatecznych informacji na ten temat w literaturze muzykologicznej, spowodował, iż rozmiary rozdziału są niewielkie. Wybór utworu kameralnego z użyciem formy sonatowej do realizacji dzieła artystycznego, stworzył potrzebę omówienia tej problematyki. Niewątpliwie zagadnienie to stanowi przyczynek do odrębnych badań muzykologicznych i źródłowych.

Rozdział trzeci „Henryk Hubertus Jabłoński i Krzysztof Olczak – rys biograficzny i opis twórczości”, obejmuje biogramy kompozytorów oraz ogólną charakterystykę ich twórczości.

Aby właściwie i rzetelnie dokonać analizy i interpretacji wybranych utworów muzycznych należało przestudiować sytuację polityczno-społeczną i kulturalną w Gdańsku, w czasach, kiedy przyszło żyć i tworzyć Henrykowi Hubertusowi Jabłońskiemu oraz Krzysztofowi Olczakowi.

Rozdział czwarty pt. „Analiza formalno – wykonawcza *Koncertu na flet i orkiestrę, Tria na flet, klarnet, wiolonczelę lub fagot* Henryka Hubertusa Jabłońskiego oraz *Koncertu na flet i orkiestrę* Krzysztofa Olczaka“ zawiera opis utworów oraz analizę formalno – wykonawczą. W podrozdziałach poruszono problematykę zastosowanego przez kompozytorów języka muzycznego oraz zagadnienia wykonawcze.

Do przeprowadzenia analizy wybranych utworów, które są odmienne pod względem stylistycznym i użytej technologii, dobrano właściwe podłoże metodologiczne, które pozwoliło na dotarcie i opisanie tego, co dla danego utworu stanowi jego oryginalność, nowatorstwo, określane jako *differentia specifica*.

Pracę podsumowuje zakończenie i bibliografia cytowana. W zakończeniu przedstawiono wnioski i subiektywne spostrzeżenia autora dotyczące przeprowadzonego zagadnienia badawczego, oraz konkluzję wynikającą z analizy wybranych do omówienia w pracy utworów.

Do pracy dołączono płytę CD zawierającą nagranie dzieła artystycznego:

- 1.) **Henryk Hubertus Jabłoński** - *Trio na flet, klarnet, wiolonczelę lub fagot*
- 2.) **Henryk Hubertus Jabłoński** - *Koncert na flet i orkiestrę*
- 3.) **Krzysztof Olczak** - *Koncert na flet i orkiestrę*

The Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdańsk
- Instrumental Faculty –

Juliusz Domaniak

**Flute in solo and chamber music of Henryk Hubertus Jabłoński and Krzysztof
Olczak**

Promoteur:

Professor Krzysztof Langman

and ad. dr hab. Monika Karwaszewska (auxiliary promoteur)

The aim of this dissertation is to present and juxtapose selected works from the output of Henryk Hubertus Jabłoński and Krzysztof Olczak that incorporate the flute. The distance between the creation dates of the works, which is over half a century, forces the author to show the essence of the works in the context of technological and stylistic aspects related to the direction of development of the solo concert throughout the 20th century. In addition, both composers are creatively connected with Gdańsk. That fact attracted the author's attention due to his interest in the history of Gdańsk's musical life after World War II, and the shaping of stylistic tendencies affecting the interpretative practice in a historical and cultural context.

An archive and library query showed that the works of Gdańsk composers created with the use of the flute are not very popular works, and they are scarce. While searching for these musical sources, the author of this dissertation came across the score of the *Concerto for Flute and Orchestra* by Henryk Hubertus Jabłoński. As it turned out, the work had never been recorded. What can only be found is information on the first performance of the work, which took place on 25th November 1964, during the Third Wrocław Festival of Contemporary Music (Marian Olbrich was the soloist). The possibility to record the work for the first time and juxtapose it with a contemporary work enabled characterization of the individual stylistics of the composers and answering the question whether contemporary works are more innovative in the context of the techniques used to extract sound and create the timbre landscape of the flute.

This dissertation consists of four main chapters, preceded by an introduction.

The first chapter entitled “Concert in the 20th-century – tradition and modernity” is a contextual chapter that presents the most important features of the genre that have characterized the Polish instrumental concert since the second half of the last century.

In chapter two, entitled “Trio with flute in 20th-century Polish music,” the author presents selected items from chamber music literature which incorporate the flute, which were created in Poland in the 20th century and which can be considered the most representative of this genre. As a consequence of lack of sufficient information on this subject in musicological literature, the chapter is short. This issue needs to be discussed as a result of the choice of a chamber music piece in the sonata form to realize the work of art. Without doubt, the problem inspires separate musicological research and analysis of sources.

Chapter three “Henryk Hubertus Jabłoński and Krzysztof Olczak – biographical sketch and description of output,” covers the biographies of composers and the general characteristics of their works.

In order to properly and reliably analyse and interpret selected musical works, it was necessary to study the political, social and cultural situation in Gdańsk at a time when Henryk Hubertus Jabłoński and Krzysztof Olczak lived and worked.

Chapter four “Formal and performance analysis of *Concerto for Flute and Orchestra, Trio for Flute, Clarinet and Cello (Bassoon)* by Henryk Hubertus Jabłoński and Krzysztof Olczak's *Concerto for Flute and Orchestra*,” contains a description and a formal and performance analysis of the works. The subsections deal with the issues of the musical language used by the composers and aspects of performance.

To carry out the analysis of selected works, which are different in terms of style and technology used, an appropriate methodological basis was selected, which enabled grasping and describing what constitutes the originality, novelty referred to as *differentia specifica* regarding the works.

The thesis ends with a conclusion and the bibliography of works cited. The conclusion presents the author's final thoughts and subjective observations related to the research carried out, and the findings resulting from the analysis of the works selected for discussion in the dissertation.

A CD containing a recording of works of art is attached to this dissertation:

Henryk Hubertus Jabłoński – *Trio for Flute, Clarinet, Cello or Bassoon*

Henryk Hubertus Jabłoński – *Concert for Flute and Orchestra*

Krzysztof Olczak – *Concert for Flute and Orchestra*